

RS AU § 312 Ekokommunpriset 2025 – Region Gotlands interna miljöpris

Ärendenummer: RS 2025/1995

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att 2025 års Ekokommunpris går till Almedalsveckan.

Sammanfattning

Ekokommunpriset delas år 2025 ut för tjugoundra gången. Vid bedömningen av nominerade kandidater läggs stor vikt vid att priset ska stimulera andra till engagemang och skapa intresse för systematiskt miljöarbete.

Bedömning

Som reglerna är utformade måste man ha ett eget aktivt miljöarbete som innebär minskad miljöpåverkan. Detta miljöarbete ska kunna följas med miljönyckeltal eller någon annan form av miljöredovisning som visar hur arbetet går från år till år. Miljöarbetet ska också kommuniceras i någon form.

Generellt har få kandidater de senaste åren formellt sett varit kvalificerade till priset. Vid bedömningen brukar därför även anledningen till att priset finns tas med i bedömningen, nämligen att priset ska stimulera andra till engagemang och skapa intresse för systematiskt miljöarbete.

Den gemensamma nämnaren mellan prisets syfte och de formella kriterierna är att man på något sätt kommunicerar vad man gör och varför. Internt inom Region Gotland, men gärna också externt.

Till årets pris nominerades fyra kandidater:

- Projektet ”Mattorget. Skippa engång – välj flergångs” under Almedalsveckan, där besökarna sedan 2024 kunnat äta på det så kallade Mattorget utan att använda engångsprodukter. I stället används flergångsprodukter som samlas in och diskas. Verksamheten är ett samarbete mellan många parter och koordineras av nominerade Almedalsveckan (Almedalskontoret på regionstyrelseförvaltningens kommunikationsavdelning tillsammans med teknikförvaltningens park- och trafikavdelning, enheten för offentlig plats och verksamhetsstöd).
- Enheten strategisk planering på samhällsbyggnadsförvaltningen och då specifikt Johanna Snöbohm och Evelina Lindgrens arbete med att lyfta 3-30-300-principen som ett verktyg i att skapa hållbara gröna tätorter. Boverket beskriver principen som att alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats, att varje stads kvarter ska ha minst 30 procents krontäckningsgrad och att alla innevånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

- Projektavdelningens hållbarhetsgrupp inom teknikförvaltningen som arbetat fram en rutin för masshantering. Massor är jord- och bergmaterial som uppstår när man exploaterar, bygger, underhåller och förvaltar infrastruktur i samhällsbyggnadsprojekt. Att bryta nya massor och forsla bort de som uppstår i projekt är kostsamt och genererar stor påverkan på både klimat och miljö. Rutinen beskriver Regionens olika verksamheters roller och ansvar i strävan efter en mer cirkulär masshantering.
- Daglig verksamhet vid socialförvaltningen. Daglig verksamhet bidrar till att ge personer med funktionsnedsättning en meningsfull sysselsättning och en möjlighet att bli delaktig i samhället. Tydligaste kopplingen till miljövinster finns sannolikt inom Återbruket, menar nomineringen, där Verkstan i Klintehamn, Navet i Hemse och framför allt Överskottet i Visby genom samarbetet med återvinningscentralerna återbrukar det som allmänheten lämnar in.

2025 års nomineringar visar verkligen på bredden i Region Gotlands verksamhet och på att det finns kopplingar till miljöarbetet i de mest skilda delar.

Tre av fyra nomineringar gäller arbetsställen som tidigare fått Ekokommunpriset. Projektavdelningen på teknikförvaltningen fick priset så sent som 2019 för sitt arbete med ombyggnad samt omgestaltning av Sävhuset. 2012 fick kansliet för Almedalsveckan inom dåvarande serviceförvaltningen priset för sitt arbete med att göra Almedalsveckan till ett grönnare evenemang. 2010 fick returgrupperna i Slite och Visby inom avdelningen för daglig verksamhet på socialförvaltningen priset för sitt arbete med att både utveckla goda rutiner för insamling av återvinningsmaterial och genomföra det praktiska samlingsarbetet.

Det finns ingen regel som säger att man inte kan få priset flera gånger. I de fall där så har skett, har det av naturliga skäl varit nya insatser som nomineras, även om arbetsstället varit det samma. Hittills har GotlandsHem och teknikförvaltningens fastighetsavdelning erhållit Ekokommunpriset två gånger.

Efter sedvanliga överläggningar i beredningsgruppen föreslås regionstyrelsen att, i mycket stark konkurrens denna gång, utse Almedalsveckan och deras projekt *"Mattorget. Skippa engång – välj flergångs"* som mottagare av 2025 års Ekokommunpris. Projektet är som nämnts ovan ett samarbete mellan Almedalskontoret på regionstyrelseförvaltningen och enheten för offentlig plats och verksamhetsstöd på teknikförvaltningen.

Almedalskontoret har drivit ett aktivt arbete för att göra Almedalsveckan mindre miljöbelastande under många år och ständigt tagit nya steg. Det är ingen slump att de redan 2012 tilldelades Ekokommunpriset för sin systematik i arbetet.

Med flergångssystemet för tallrikar och bestick på mattorget har man nu, tillsammans med enheten för offentlig plats och en rad andra samarbetspartners, genom praktisk handling tagit ytterligare ett steg och visat att det går att kraftigt reducera mängden engångsmaterial i samband med måltider även vid stora evenemang.

Av nomineringen framgår att satsningen började 2022 och att man följt och dokumenterat vilken miljöeffekt systemet gett år från år.

Almedalskontoret har naturligtvis en stor fördel av att kännedomen om deras miljöarbete mer eller mindre automatiskt får stor spridning, eftersom oftast både arrangörer och de många besökarna tar del av dem. Genom att Almedalsveckan själva eller någon av deras många externa samarbetspartners – som inte får glömmas bort i sammanhanget – också medverkar på seminarier och berättar om satsningarna stärks kunskapsspridningen ytterligare.

Nomineringen innehåller med andra ord fakta som visar att prisets kriterier kring att man ska ha genomfört åtgärder och följt miljönyttan/utvecklingen över tid, helst via nyckeltal eller liknande, och att man också informerat internt och externt, är uppfyllda.

Regionstyrelseförvaltningens föreslår därför regionstyrelsen att utse Almedalsveckan (Almedalskontoret på regionstyrelseförvaltningen tillsammans med teknikförvaltningens enhet för offentlig plats och verksamhetsstöd) som mottagare av 2025 års Ekokommunpris på 10 000 kronor med följande motivering:

"För sitt systematiska arbete med flergångshanteringen på Mattorget i Almedalsområdet, som på ett praktiskt och pedagogiskt sätt för samman samarbetspartners, entreprenörer och besökare i ett fungerande cirkulärt system som minskar Almedalsveckans miljöbelastning."

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-11